

CIV-CARE-P001

Positionpaper

Zorg zonder afbouw en ontbreken van exitstrategie.

Datum: 17 januari 2026

Versie: v1.00

Reeks: CIV-CARE P001 – Normatieve Position Papers

Status: Officieel kaderdocument

Voorwoord (uniform CIV-CARE)

Deze position paper maakt deel uit van de **CIV-CARE P001-reeks**: een samenhangend geheel van normatieve en juridisch-duidelijke documenten die structurele mechanismen binnen het sociaal domein analyseren en begrenzen.

De CIV-CARE P001-position papers:

- zijn **thema- en mechanismegericht**, niet casusgericht;
- dienen als **toetsingskader** voor individuele dossiers;
- zijn bedoeld voor gebruik door rechtbanken, toezichthouders, klachtencommissies en bestuursorganen;
- beogen herstel van rechtsstatelijke proportionaliteit, participatie en menselijke maat.

Deze documenten zijn complementair aan wet- en regelgeving en vervangen geen wettelijke toetsing, maar **verhelderen structurele risico's** die in individuele procedures zichtbaar worden.

1. Doel en positionering

Deze position paper beschrijft **zorg zonder afbouw en het ontbreken van een exitstrategie** als structureel mechanisme binnen zorg-, begeleidings- en beschermingsketens.

Het document is ondergeschikt aan en aanvullend op de overkoepelende position paper *Structurele zorgafhankelijkheid, ketendynamiek en uitsluiting van het sociaal netwerk*.

Doel van deze paper is:

1. het juridisch en normatief duiden van zorg die structureel wordt voortgezet zonder afbouwperspectief;
2. het onderscheiden van tijdelijke ondersteuning en bestendige afhankelijkheid;
3. het formuleren van toetsingscriteria voor proportionaliteit, doelbinding en tijdelijkheid.

2. Kernbegrippen

2.1 Afbouw van zorg

Onder **afbouw van zorg** wordt verstaan:

het planmatig en toetsbaar verminderen van professionele ondersteuning, gericht op herstel van eigen regie, zelfstandigheid en netwerkversterking.

2.2 Exitstrategie

Onder **exitstrategie** wordt verstaan:

een vooraf benoemd en periodiek geëvalueerd perspectief waarin doelen, termijnen en voorwaarden zijn vastgelegd waaronder zorg (gedeeltelijk of volledig) wordt beëindigd.

2.3 Zorg zonder afbouw

Van **zorg zonder afbouw** is sprake wanneer:

zorg structureel wordt voortgezet zonder concreet, toetsbaar en tijdgebonden perspectief op vermindering of beëindiging.

3. Juridische en normatieve uitgangspunten

Zorg zonder afbouw raakt aan fundamentele uitgangspunten van het sociaal domein:

1. **Doelbinding van zorg**
Zorg is gericht op herstel, ontwikkeling en autonomie, niet op bestendiging van afhankelijkheid.
2. **Eigen regie en zelfredzaamheid**
 - Wmo 2015 art. 2.1.3
 - Jeugdwet art. 4.1.1
3. **Subsidiariteit en proportionaliteit**
Zwaardere en langdurige zorg vereist voortdurende rechtvaardiging.
4. **Zorgvuldigheidsbeginsel (Awb art. 3:2)**
Voortzetting van zorg vereist actuele en toetsbare beoordeling.
5. **Motiveringsplicht (Awb art. 3:46)**
Het ontbreken van afbouw moet expliciet en draagkrachtig worden gemotiveerd.

DE KAMER VAN SOCIALE WAARDEN

4. Zorg zonder afbouw als structureel mechanisme

4.1 Kenmerkende patronen

In de praktijk manifesteert zorg zonder afbouw zich onder meer door:

- langdurige inzet van identieke interventies;
- ontbreken van concrete einddoelen;
- evaluaties zonder consequenties;
- normalisering van afhankelijkheid.

4.2 Functionele werking

Zorg zonder afbouw:

- verplaatst regie structureel naar instellingen;
- belemmert herstel van autonomie;
- versterkt ketenafhankelijkheid.

5. Relatie tot triangulatie, narratiefvorming en communicatiestagnatie

Het ontbreken van een exitstrategie staat niet op zichzelf, maar versterkt:

- **Triangulatie**, doordat directe relaties niet worden hersteld;
- **Narratiefvorming**, doordat afhankelijkheid wordt genormaliseerd;
- **Belemmering van directe communicatie**, doordat herstel wordt uitgesteld;
- **Netwerkuitsluiting**, doordat professionele zorg de plaats van het netwerk inneemt.

6. Gevolgen

6.1 Voor betrokkenen

- Verlies van eigen regie;
- Structurele afhankelijkheid;
- Beperkt perspectief op herstel.

6.2 Voor het systeem

- Zorg als eindstation;
- Verminderde effectiviteit;

- Escalatie naar juridische procedures.

7. Toetsingscriteria (volledig, juridisch aangescherpt)

Van **juridisch problematische zorg zonder afbouw en ontbreken van exitstrategie** is sprake indien één of meer van de volgende **objectief vaststelbare omstandigheden** zich voordoen:

1. **Ontbreken van concrete afbouwdoelen**
Er zijn geen meetbare, tijdgebonden doelen vastgelegd gericht op vermindering van zorg.
2. **Geen expliciete exitstrategie**
Er is geen vastgelegd perspectief op beëindiging of vermindering van zorg.
3. **Evaluaties zonder consequenties**
Periodieke evaluaties leiden niet aantoonbaar tot bijstelling, afbouw of beëindiging.
4. **Normalisering van afhankelijkheid**
Afhankelijkheid wordt gepresenteerd als vaststaand gegeven in plaats van tijdelijk risico.
5. **Ontbreken van subsidiariteitstoets**
Minder ingrijpende vormen van ondersteuning zijn niet aantoonbaar onderzocht.
6. **Disproportionele duur van zorg**
De duur van zorg staat niet in verhouding tot het oorspronkelijke doel of risico.

Het ontbreken van deze waarborgen vormt een **zwaarwegende indicatie van strijd met Wmo 2015, Jeugdwet, Awb art. 3:2 en 3:46 en algemene rechtsbeginselen**.

8. Gebruik binnen CIV-CARE dossiers

Deze position paper geldt als **normatief sub-kader** en wordt:

- ingezet bij signalen van structurele zorgbestending;
- gebruikt in samenhang met andere P001-sub-papers;
- aangehaald als toetsingsgrondslag in klachten, bezwaar en beroep.

Voorbeeldformulering:

“Zoals uiteengezet in de CIV-CARE Position Paper inzake zorg zonder afbouw en het ontbreken van een exitstrategie, welke hier als normatief referentiekader geldt.”

9. Juridische kwalificatie en slotbeschouwing (uniform CIV-CARE)

Zorg zonder afbouw en het ontbreken van een exitstrategie vormen **geen neutrale voortzetting van ondersteuning**, maar een structureel risico op institutionele afhankelijkheid.

Juridisch kwalificeert dit patroon als:

- **geen strafrechtelijke beschuldiging;**
- een vorm van **bestuursrechtelijk onzorgvuldig handelen**, wegens schending van doelbinding, proportionaliteit en zorgvuldigheid;
- potentieel **civielrechtelijk relevant**, indien langdurige afhankelijkheid leidt tot aantoonbare schade;
- en **mensenrechtelijk relevant**, waar autonomie en gezinsleven structureel worden beperkt (art. 8 EVRM).

Waar zorg geen eindpunt meer kent, verliest zij haar herstelgericht karakter.

Deze position paper markeert de grens waar ondersteuning overgaat in bestendiging en waar **rechtsstatelijke correctie noodzakelijk is**.

CIV-CARE P001 – Position Paper

opgesteld door:

Alexander Groenheide
Voorzitter | Stichting De kamer van Sociale Waarden
Menselijke waardigheid als fundament.

info@dekvsw.nl | www.dekvsw.nl

 06 53 44 50 54

 Laurastraat 87, 6471 JJ Eygelshoven

 KVK: 97098817 | RSIN: 867909274

W: DeKvSW.nl

CIV initiatieven:

CIV-CARE.nl | CIV-RAMP.nl | CIV-CAMP.nl | CIV-CALL.com

Burgerschapeducatie/ theater en filmeducatie: Ubuntukids.nl

DE KAMER VAN SOCIALE WAARDEN